”Lekvattnet 1943” höjde Hemvärnets status

En skarp insats under Andra världskriget med hemvärnsmän inblandade kom att **gå till historien** eftersom den fick stor politisk uppmärksamhet.

Den 24 februari 1943 nödlandade ett tyskt militärplan vid Rönnberget någon kilometer från Lekvattnets kyrka i Värmland. Den hemmavarande 17-årige hemvärnsmannen Nikolaus Andersson på gården Hag drog snabbt på sig uniformen, tog med sig gevär och skarp ammunition och satte fart mot olycksplatsen. På vägen larmade han fadern till en jämnårig hemvärnskollega. Fadern krängde på sig sonens uniform och följde efter. Planets tyska besättning och passagerare hade ännu inte debarkerat planet när hemvärnsmannen anlände; han höjde sitt vapen och kommenderade på svenska: ”Gå ner från planet!” Planets chef, en löjtnant, stegade fram och begärde att få bli visad till en telefon. Löjtnanten eskorterades till militära myndigheter i Lekvattnet medan Nikolaus Andersson bevakade de övriga. Efterhand tog ett beredskapsförband över.

Ett tyskt plan som hade flugit från Finland, över Sverige på väg till Oslo, var en känslig fråga 1943. En pressdebatt uppstod. En riksdagsledamot ställde en fråga till försvarsministern som den 24 mars kunde redovisa att planet hade haft tillstånd att passera svenskt territorium. När det framkom att planet var ett beväpnat transportplan, två kulsprutor upptäcktes, följde ytterligare pressdebatt och den militära beredskapens effektivitet ifrågasattes.

DEN UNGE hemvärnsmannen Nikolaus Andersson blev däremot medaljerad för sin insats. Rikshemvärnschefen Gustaf Petri reste till Lekvattnet med en specialmedalj, egentligen en tävlingsmedalj med särskild inskription. Nikolaus Andersson hade uppträtt på ett sätt, ”med rådighet och mod”, som hedrade både honom och Hemvärnet.

Lars Brink Fil lic, militärhistoriker

FAKTA:

Nära Norge. **Lekvattnet ligger i Värmland, 1,5 mil från den norska gränsen.**

Det nödlandade tyska kurirplanet av typen Ju 52/3m. Foto ur boken Nödlandning av Bo Widfeldt och Rolph Wegmann.

34-35_kultur.indd 35 10-03-01 16.32.50